Romanoslavica vol. XLVII nr.1

RAPORTURI ANTROPONIMICE SÂRBO-ROMÂNE. CRITERII ŞI METODE

Anca-Maria BERCARU

The Serbian and Romanian systems of proper names influenced each other over time within the frame of the numerous contacts that took place between the Romanians and the Southern Slaves. In the present article we submitted to analysis a series of masculine derivatives from Serbian and Romanian whose structural elements may indicate their Slavic or Romanian origin.
In the first part of the article we analysed the masculine forms from the Romanian inventory of names that are likely to have been borrowed from Serbian, while in the second one we analysed masculine derivatives from the Serbian anthroponymy that indicate the Romanian influence on the Serbian system of names.
The first task turned out to be a difficult one because the formal identity between the Serbian and Bulgarian inventory of names poses difficulties in establishing with certainty anthroponymical borrowings from Serbian. Taking into consideration *the principle of internal etymology* which leads to determining *the denominative subject*, we selected a series of masculine forms that are created from the anthroponymical theme *Bal-* in order to illustrate the complexity of this type of analysis. Thus, names like the Romanian *Balea* or *Balotă* could be analysed in two ways: we could regard them either as phonetic adaptations of the Serbian or Bulgarian name *Balja*, respectively the Serbian *Balota*, or as derivatives with the suffixes *-ea*, *-otă* from the theme *Bal-* which was assimilated by the Romanian linguistic system and used by the Romanian population for the creation of new names.
The Romanian historical anthroponymy also contains a series of masculine names which come from Slavic hypocoristic forms created from vowel themes or from themes extracted from compound names. The extraction of vowel themes in order to create new hypocoristic forms or derivatives is a process characteristic to the Slavic languages. In Romanian this type of names constitute borrowings. We illustrate this with the following examples: *Boia* (compare to the Serbian name *Boja* < *Bogoslav*, *Borisav* created from the vowel theme *Bo-* with the suffix *-j-*); *Goia* (the Serbian *Goja* < *Godimir*, *Gojislav*); *Raia, Raşa* (the Serbian *Raja*, *Raša* < *Radomir*, *Radoslav*, derived with the suffixes. *-j-* and *-š-*; *Peia* (the Serbian *Peja* < *Petar*, derived with the suffix *-j-*); *Stoia* (the Serbian *Stoja* created from the theme *Stoj* < *Stojimir*, *Stojislav*); *Vlaia* (the Serbian *Vlaja* < *Vladimir*, *Vladislav*, derived from *Vla-* with the suffix *-j-*); *Voia* (the Serbian *Voja* created from the theme *Voj-* < *Vojimir*, *Vojislav*).
The Romanian influence on the Serbian anthroponymy is much smaller, has a more stable character and is easier to be localized in time. The earlier contacts between the Serbian and Romanian anthroponymy have the advantage of being very well illustrated in the Serbian medieval chrysobulls. The chrysobulls from Banjska, Dečani and Prizren show that the Romanian population was secondary to the Serbian. Some of the names comprised in the lists that mention the Wallachs come from common words of the Romanian language of Latin origin

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

(*Bun, Mikul, Singur*) and many of them contain the suffix *-ul* which corresponds to the Romanian definite article. In principle, the historical anthroponymy of Serbia contains the following masculine names created with the suffix *-ul(a)*: *Bogdul, Bratul, Bratula, Dajul, Dojul, Dragul, Dušul, Gradul, Hrajul, Hranul, Mikul, Mutul, Něgul, Oparitul, Radul, Rahul, Rajul, Rašul, Stajul, Stanul, Surdul, Šarul, Vladul*. The names from the Serbian inventory that contain the suffix *-ul* and exist in the same form in Romanian could be considered correspondents of the Romanian names. It is very likely that from old names like *Radul* and *Vladul* the Serbian population detached the suffix *-ul* and used it for the creation of other names that exist in the Serbian onomasticon such as *Bojkul, Dobrul, Živul*.
Determining the denominative subject on the basis of structural elements has a significant importance in onomastics because it offers us precious information regarding the influence that the Serbian and Romanian systems of names exercised on each other over time.

Key words: masculine names, Romanian influence, Serbian influence, anthroponymical borrowings, structural elements, internal etymology

Sistemele antroponimice sârbesc şi românesc s-au influenţat reciproc în cadrul numeroaselor contacte ce au avut loc între români şi slavii de sud.

În expunerea de faţă vom analiza o serie de derivate masculine din sârbă şi română ale căror elemente structurale pot indica originea sârbească sau românească. În prima parte vom supune analizei forme masculine derivate existente în inventarul antroponimic românesc, urmând ca în a doua parte să tratăm derivate masculine din sistemul sârbesc ce indică influenţa românească.

1. Este cunoscut faptul că influenţa exercitată de onomastica slavă asupra antroponimiei româneşti a fost covârşitoare încă din primele timpuri ale contactelor dintre slavi şi români, când, o dată cu toponimia de origine slavă, ni s-au transmis numeroase antroponime de origine veche slavă care sunt folosite fără întrerupere până azi: *Bogdan, Radu, Vlad*. Elementele slave cărturăreşti pătrund mai târziu în Ţările Române în momentul constituirii societăţii feudale, când Biserica Ortodoxă avea o structură şi o ierarhie bine stabilite, iar Mitropolia Ţării Româneşti întreţinea relaţii cu celelalte biserici ortodoxe de la sud de Dunăre. Antroponimia, la rândul ei, este şi ea dominată de influenţa cultă a Bisericii Ortodoxe Române care impune onomastica de formă greco-slavă conţinută în cărţile de ritual slavon. Astfel au început să circule la noi forme antroponimice tradiţionale slave, nume calendaristice cu formă greco-slavă, dar şi un număr mare de derivate ale acestora împrumutate direct de la popoarele slave sau create pe teritoriu românesc. Tocmai aceste derivate care există şi în română şi în limbile slave au ridicat probleme din punct de vedere etimologic, mai ales că analiza acestor derivate conduce într-o oarecare măsură şi la determinarea influenţei pe care a exercitat-o elementul slav asupra antroponimiei noastre.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

Se ştie că limba sârbă[1] a acţionat asupra limbii române pe două căi: cărturărească (în sec. al XIV-lea – al XVII-lea) în special datorită circulaţiei în Ţările Române a textelor scrise în redacţia sârbă a slavei vechi şi alta populară (după sec. al XV-lea), dar numai în regiunea Banatului, prelungită până în zilele noastre, datorită contactului direct dintre populaţia sârbească şi cea românească în partea de sud-vest a ţării. Începând din secolele al XV-lea şi al XVI-lea, populaţia sârbească este atestată şi în Banatul de est, populaţie care a fost însă românizată, de la ea rămânând, aşa cum arată E. Petrovici[2] unele toponime cu fonetism sârbesc: *Dubova, Vucova*. În satele din Banatul de sud, uneori forma numelor de familie este autentică sârbească: *Blagoiev*, *Nebriga, Radoiev*. În satele româneşti din regiunea Vrşeţului, numele apar de asemenea într-o formă tipic sârbească: *Voin, Mitar, Dragomir, Milici* – nume masculine, *Boiana, Iagoda, Iela, Bosilca* – feminine[3]. Numele calendaristice şi hipocoristicele acestora sunt de multe ori identice cu cele sârbeşti: *Iovan, Paviel*, cu hipocoristicul *Pava, Nicolița, Vasa* (< *Vasile*), *Todor, Todora* (forme fără diftong), *Stevan Şcefan, Laza (< Lazăr*), *Ielena*[4]. Formele numelor de familie terminate în *–ici* din documentele medievale ale Banatului[5] atestă fără îndoială o influenţă sârbească: *Lupşici, Petrici, Pancionovici*.

Analiza raporturilor sârbo-române la nivel antroponimic în ambele limbi ridică o problemă majoră, anume *delimitarea împrumuturilor de creaţiile autohtone* şi în consecinţă stabilirea unor criterii lingvistice necesare pentru efectuarea acestei delimitări.

Stabilirea unui împrumut antroponimic de origine sârbească în ţara noastră este o sarcină destul de dificilă datorită marii asemănări formale dintre sistemele onomastice sârbesc şi bulgăresc, iar adaptările fonetice care au avut loc în limba română fac şi mai dificilă recunoaşterea sursei originare. Acesta este şi motivul pentru care unele împrumuturi onomastice au primit indicaţia: „origine sud-slavă, sau, simplu, „slavă".

Un criteriu esenţial pentru delimitarea între formaţiunile proprii fiecărei limbi şi împrumuturi este *stabilirea creatorului* numelui respectiv sau cum a mai fost denumit, *subiectul denominator*[6]. Acest lucru presupune o cunoaştere deosebit de bună a inventarelor antroponimice slave şi românesc şi numai o orientare adecvată în aceste

[1] *Enciclopedia limbii române*, Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", coord. Marius Sala, Bucureşti, Ed. Univers Enciclopedic, 2001, p. 507-508.

[2] Apud D. Gămulescu, *Împrumuturi lexicale sârbocroate în Banat (pe baza ALR)*, „Romanoslavica", X, Bucureşti, 1964, p. 210.

[3] Radu Flora, *Relaţiile sârbo-române. Noi contribuţii*, Pančevo, Ed. Libertatea 1968, p. 324-325.

[4] O serie de nume calendaristice împreună cu hipocoristicile lor sunt date şi de *Atlasul lingvistic român* [partea a II-a], serie nouă, vol. V, Ed. Academiei, 1966.

[5] Multe nume româneşti în care influenţa sârbească este evidentă pot fi găsite la Costin Feneşan, *Documente medievale bănăţene (1440-1653)*, Timişoara, Ed. Facla, 1981, passim.

[6] M. Oros, *Despre raportul dintre numele propriu şi subiectul denominator*, *Studii de onomastică*, V, Cluj, 1990, p. 30-40.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

sisteme poate duce la o delimitare între împrumuturi şi formaţii autohtone şi la comiterea a cât mai puţine erori.

Teoriile elaborate până acum[1] pentru determinarea subiectului denominator se bazează în special pe argumente ce ţin de metoda *etimologiei interne*. Înainte de a considera un nume drept românesc sau străin, trebuie eliminate toate posibilităţile de formare ale numelui respectiv prin mijloacele interne proprii limbii respective. Numele proprii împrumutate într-o limbă, la fel ca şi numele comune, se integrează sistemului lingvistic respectiv şi devin instrumente pentru crearea de noi formaţii antroponimice autohtone. Nu puţine sunt cazurile în care poporul român a creat nume româneşti cu formă apropiată în limbile slave de sud, şi invers, când populaţia sârbească a folosit teme româneşti la crearea unor noi derivate proprii. În onomastica românească şi sârbească, dintre mijloacele interne, derivarea cu sufixe este procedeul cel mai des folosit la crearea de nume noi.

Principiul etimologiei interne se bazează în special pe analiza antroponimelor din punct de vedere morfo-structural. Potrivit teoriei structuraliste[2], afixele, ca elemnte de structură ale unei limbi, nu se împrumută, în consecinţă, folosirea de sufixe din inventarul propriu unei limbi pentru crearea de nume noi ar trebui să lămurească originea unui antroponim sau a altuia.

După tipul de sufix şi radical au fost stabilite teoretic următoarele situaţii posibile: dacă sufixul este românesc, româneşti sunt şi derivatele formate cu el, indiferent dacă radicalul este slav sau nu; dacă sufixul este slav, atunci derivatul înseamnă că a fost creat de o populaţie slavă.

Dificultăţi de interpretare apar în analiza derivatelor care sunt comune inventarelor sud-slave şi românesc. Conform sistemului teoretic enunţat mai sus, afixele, ca elemente de structură, nu se împrumută, în schimb ele intră într-o limbă în acelaşi timp cu derivatele antroponimice adoptate de sistemul onomastic respectiv. Din momentul integrării lor în acel sistem lingvistic, au loc „detaşări" şi „asimilări"[3] ale temelor şi sufixelor din componenţa derivatelor respective, elemente care pot fi folosite mai departe la crearea de noi formaţiuni antroponimice locale.

Potrivit regulilor sus-menţionate numele de familie *Brătescu* (< tema slavă *Brat-*) şi *Popescu* (< radicalul antroponimic *Pop-*) sunt formaţii româneşti create cu sufixul *-escu* indiferent de tema de la care s-au format, în timp ce antroponimele *Lupşici*, *Petrici*, *Popovici*, frecvente în zona Banatului, se presupune că au fost create de populaţia sârbă din zona respectivă. Dar cum, de multe ori, numele împrumutate au devenit model

[1] I. Pătruţ, *Onomastică românească*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980, cap. *Principii şi metode în antroponimia românească*; vezi şi discuţia făcută de Emil Petrovici din punct de vedere structural cu privire la toponimia de origine slavă de pe teritoriul României în *Studii de dialectologie şi toponimie*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1970, p. 174-177.

[2] I.Pătruţ, *Are limba română afixe şi desinenţe de origine slavă*, în *Studii de limbă română şi slavistică*, Cluj, Ed. Dacia, 1974, p. 153-160.

[3] Pătruţ, *Onomastică…*, p. 33.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

pentru formarea de noi nume româneşti, există o serie de antroponime care creează dificultăţi în stabilirea subiectului denominator. Numele de familie *Belcea*, *Borca* sunt la origine hipocoristice derivate şi au corespondent în sârbă şi bulgară (bg. *Belčo*, srb. *Belča*, bg. *Borka*, srb. *Borko*). În limba română ele pot fi considerate fie adaptări fonetice ale formelor slave, fie derivate în română de la temele *Bel-*, *Bor-* extrase din antroponimele româneşti *Belu*, *Bel(e)a*, *Bora*, *Bor(e)a*[1].

Pentru a ilustra mai bine complexitatea unei astfel de analize am selectat o serie de nume cu tema comună *Bal-*, care au corespondent într-una din limbile slave de sud.

Balea (DRH B II 280), cf. bg., srb. *Balja*: poate fi privit ca un corespondent românesc al formelor slave[2] sau ca un posibil derivat românesc din tema *Bal-* cu sufixul onomastic *-ea*.

Balcu, cf. srb., bg. *Balko*: posibil derivat românesc de la tema *Bal-* (< *Balea*) cu sufixul *-c-*[3] detaşat din alte nume de origine slavă de acelaşi tip (*Bencu*, *Mircu*), sau adaptare fonetică a formelor slave. În documentele slavo-române apare atestată şi forma articulată *Balcul* (DRH B II 84). Dacă numele este derivat românesc cu sufixul *-c-*, vocala finală *-u* preia funcţia articolului enclitic în forma *Balcu*. Este însă posibil ca numele să fi suferit întâi o adaptare fonetică şi apoi un proces de articulare secundară[4].

Balotă (DRH B III 337), cf. srb. *Balota*: sufixul *-ota* este cel mai bine reprezentat în sârbo-croată dintre limbile slave[5]. I. Pătruţ îl consideră derivat românesc din *Bala*, *Balea*[6]. Nu i-am găsit corespondent în bulgară.

În afară de aceste nume antroponimia noastră conţine şi formele *Balcea*, *Balciu*, *Balica* (DRH B II 209, DRH B III 183), *Balică* (DRH B III 251) cărora nu le-am găsit corespondent decât în bulgară (cf. bg. *Balčo*, *Balika*) şi care beneficiază de acelaşi tip de analiză dublă.

Astfel putem observa că în jurul temei *Bal-* s-a creat un microsistem de nume cu bază comună. În afara cazului când acceptăm proveniența slavă şi considerăm toate numele menționate adaptări fonetice ale antroponimelor sud-slave, este foarte posibil ca, din momentul intrării în antroponimia noastră printr-un derivat, sau un nume bitematic de tipul *Balomir*, tema *Bal-* să fi fost folosită de români pentru a forma noi nume, cu sufixe româneşti sau slave, de asemenea detaşate din derivatele sud-slave adoptate de sistemul nostru antroponimic.

Mai departe, de exemplu, după modelul numelor în *-otă*, de la teme româneşti au fost create noi antroponime: *Albotă*, *Şerbotă*, dar posibil şi de la alte teme slave care aveau deja o fecvență deosebită în inventarul românesc: *Dragotă* (din tema *Drag-*

[1] Id., *ibid*., p. 84 – 87.
[2] Ştefan Paşca, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului*, Bucureşti, 1936, p. 169.
[3] Pătruţ, *Onomastică…*, p. 85.
[4] Alexandru Graur, *Nume de persoane*, Bucureşti, 1965, p. 112.
[5] D. Gămulescu, *Influenţe româneşti în limbile slave de sud. I. Sârbocroata*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983, p. 136.
[6] Pătruţ, *Onomastică*…, p. 13.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

prezentă într-o serie de antroponime: *Dragomir, Dragoslav, Dragoş*, *Drăgan* ş.a.)**,** cf. şi srb**.** *Dragota*[1]**.** Din păcate, nu putem şti care dintre antroponimele slave au intrat mai întâi în sistemul nostru şi au funcţionat drept modele pentru creaţiile româneşti. Dacă am avea asemenea antroponime primare, am putea stabili mai uşor subiectul denominator al numelor formate de la aceeaşi temă sau cu acelaşi sufix de origine slavă.

Onomastica noastră istorică conţine o serie de nume masculine provenite din hipocoristice slave formate de la radicale vocalice sau din teme extrase din nume compuse. Extragerea radicalelor vocalice din teme pentru formarea hipocoristicelor şi a derivatelor este un procedeu caracteristic limbilor slave. În română numele de acest tip, care au şi corespondent în limbile slave, constituie împrumuturi.

Boia (DRH B II 174), cf. srb. *Boja* < *Bogoslav*, *Borisav* format de la radicalul *Bo-* cu suf. *-j-*

Goia (DRH B IV 296), cf. srb *Goja* (< *Godimir*, *Gojislav*). Dacă numele de proveniență este *Godimir*, *Goja* este derivat cu suf. *-j-*, dacă este *Gojislav*, numele are la bază tema *Goj-* şi este un hipocoristic simplu.

Raia (DRH B XI 422), *Raşa* (DRH B IV 63), cf. srb. *Raja*, *Raša* < *Radomir*, *Radoslav*, derivate cu suf. *-j-*, respectiv *-š-*.

Peia (DRH B IV 191), cf. srb. *Peja* < *Petar*, derivat cu suf. *-j-*.

Stoia (DRH B II 347), cf. srb. *Stoja* < tema *Stoj* < *Stojimir*, *Stojislav*.

Vlaia (DRH B XI 424), cf. srb. *Vlaja* < *Vladimir*, *Vladislav*, derivat de la radicalul *Vla-* cu suf. *-j-*.

Voia (DRH B XI 466), cf. srb. *Voja* < tema *Voj-* < *Vojimir*, *Vojislav*.

Derivatele de la aceste nume care se găsesc în limba română şi au corespondent în limbile slave sunt mult mai susceptibile de a fi împrumuturi decât creaţii româneşti, mai ales dacă şi forma corespunde celei slave*: Boica* (DRH B III 183), cf. srb. *Bojko*; *Goicea* (DRH B XXI 250), cf, srb. *Gojče*; *Raicea* (DRH B XI 103), cf. srb. *Rajča*, *Rajče*; *Raico* (DRH B XXI 251), cf. srb. *Rajko*; *Voico* (DRH B III 201), cf. srb. *Vojko* .

2. Influenţa românească asupra onomasticii sârbeşti are un caracter mai stabil şi uşor de localizat în timp. Contactele timpurii dintre repertoriile onomastice sârbesc şi românesc au avantajul de a fi foarte bine oglindite în vechile hrisoave sârbeşti[2]. Este ştiut că cele mai importante nume de locuri şi de persoană româneşti din Serbia provin de la vlahii balcanici care, la origine erau daco-români emigraţi după secolul al X-lea de

[1] Petrovici, *op. cit.*, p. 206; Pătruţ, *Studii…*, p. 163.

[2] Însemnătatea documentelor sârbeşti au arătat-o I. Bogdan, în studiul *Un hrisovul al regelui sârbesc Stefan Milutin*, în *Scrieri alese*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1968, p. 159-164, şi B.P. Hasdeu, în studiul său foarte amănunţit asupra hrisovului ţarului Duşan, *Resturile unei cărţi de donaţiune de pe la anul 1348, emanată de la împăratul serbesc Dušan şi relativă la starea socială a românilor de peste Dunăre*, publicat în „Arhiva istorică”, III, 1867, p. 85-196.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

la nordul Dunării[1]. Documentele medievale sârbeşti cuprind un onomasticon destul de bogat al vlahilor. În total s-au păstrat peste 40 de documente care îi menţionează pe vlahi în hrisoavele sârbeşti din perioada secolelor al XII-lea – al XV-lea, cel mai vechi aparţinând marelui jupan Stefan Nemanja (1196-1199). Hrisoavele din regiunea Banjska, Dečani şi Prizren arată că populaţia vlahilor era secundară ca număr celei sârbeşti, pe ultimul loc situându-se populaţia albaneză. Vlahii au trăit în aceste regiuni în 26 de cătune (9 în Banjska, 9 în Dečani şi 8 în Prizren). Spre deosebire de locuitorii sârbi şi albanezi, vlahii sunt menţionaţi complet în hrisoave[2]. Multe nume cuprinse în listele vlahilor provin de la nume comune ale limbii române de origine latină: *Bun, Mikul, Rug, Singur*. Numele în *-ul* sunt foarte frecvente, fapt ce atestă încă o puternică influenţă românească la sud de Dunăre: *Dragul, Prvul, Vladul*. Pe de altă parte, aşa cum era de aşteptat, numele de origine slavă sunt foarte numeroase: *Berilo, Bratilo, Dragoslav, Dobroslav*, iar forma unora dintre numele vlahilor (*Bukor, Bunoje)* arată că procesul de slavizare începuse cu mult înaintea acestor documente. Această slavizare indică şi apropierea grupărilor etnice sârbeşti şi româneşti. În cătunele vlahilor 80% dintre nume sunt de origine slavă. Despre influenţa puternică a numelor slave vorbesc şi creaţiile mai noi formate cu sufixe slave de la teme româneşti: *Bunilo, Bunilović, Surdić.* Multe dintre formele antroponimice româneşti s-au păstrat şi în toponime: *Bukurovo brdo, Draguljski Potok, Prvulov Potok* [3].

Aceste documente sunt importante nu numai pentru că ele dau informaţii cu privire la numele de persoană ale vlahilor balcanici, dar ele oglindesc în acelaşi timp şi evoluţia sistemului onomastic vlah sub presiunea celui slav. Pierderea formelor antroponimice ale vlahilor, procentul mare al numelor slave şi al celor de origine românească formate cu sufixe slave arată că procesul asimilării lingvistice al vlahilor era deosebit de avansat.

Deşi sistemul antroponimic sârbesc a fost de-a lungul timpului mult mai puţin receptiv la adoptarea de nume din alte inventare onomastice, în onomastica sârbească există o serie de nume ale căror elemente structurale ar putea indica influenţa românească.

Antroponimele de tipul *Dragul, Radul, Vladul* sunt foarte vechi în limba sârbă şi există în aceeaşi formă şi în română. Ele apar consemnate încă din vechile documente medievale din regiunile Banjska Dečani şi Prizren. Terminaţia *-ul* corespunde articolului românesc hotărât, iar prezenţa lui la unele nume slave (care au corespondent şi în română) a fost privită de lingvişti[4] ca o influenţă românească.

---

[1] Silviu Dragomir, *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în evul mediu*, Bucureşti, Ed. Academiei 1959, p. 178.

[2] Milica Grković, *Rečnik Imena Banjskog, Dečanskog i Prizrenskog Vlastelinstva u XIV veku*, Narodna Knjiga, Belgrad, Narodna Knjiga, 1986, p.13.

[3] Vezi Gămulescu, *Influenţe...*, p. 153-208.

[4] Segmentul *-ul* de la numele vlahilor este considerat de Petar Skok corespondentul articolului românesc hotărât, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, III, Jugoslavenska

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

Antroponimele ce conţin formantul *-ul(a)* din onomastica istorică a Serbiei sunt următoarele: *Bogdul* (< *Bogdan*), *Bratul* (< tema *Brat-* < *Brativoj*), *Bratula, Dajul* (< *Daja* < *Dabiživ*), *Dojul* (< *Doja* < *Dobroslav*, *Dobromir*), *Dragul* (< tema *Drag-* < *Dragoslav*), *Dušul, Gradul* (< *Grad-* < *Gradimir*), *Hrajul* (< *Hraja* < *Hranimir*, *Hranislav)*, *Hranul* (< tema *Hran-* < *Hranimir*), *Krecul, Mikul, Mutul, Něgul, Oparitul***,** *Radul, Rahul* (< *Raho* < *Radomir*, *Radoslav*), *Rajul* (< *Raja* < *Radomir*), *Rašul* (< *Raša* < *Radomir*, *Radoslav*), *Stajul* (< *Staja* < *Stanislav*), *Stanul* (< tema *Stan-* < *Stanislav*), *Surdul, Šarul, Vladul* (< tema *Vlad-* < *Vladimir*). Aşa cum se poate vedea numele sunt formate în general de la hipocoristicele slave de atunci şi de la teme extrase din numele bitematice. Antroponimele *Krecul*, *Mikul*, *Mutul*, *Oparitul*, *Surdul*[1] au fost deja raportate la corespondentele lor româneşti, iar *Dušul*, care apare doar în cătunele vlahilor, a fost considerat posibilă creaţie a acestora tocmai datorită segmentului final *-ul*[2].

În hrisovul sârbesc dăruit de Stefan Dušan mânăstirii Sf. Arhangheli din Prizren şi analizat de B.P. Hasdeu apar consemnate ca nume de vlahi şi unele dintre antroponimele deja citate care conţin terminaţia *-ul*, considerată de lingvist *articol definitiv românesc*[3]: *Vladul, Gradul, Dajul, Dojul, Dražul, Hranul, Hrajul, Něgul, Radul, Raşul, Rajul, Stanul, Stajul***.** Lista numelor de vlahi din acest hrisov conţine şi trei dintre antroponimele formate de la teme româneşti şi care apar de asemenea în formă articulată: *Oparitul, Surdul, Ursul*.

Un alt hrisov sârbesc dăruit de regele Stefan Milutin mânăstirii Sf. Stefan din Banjska a fost studiat de Ioan Bogdan care acordă o atenţie deosebită numelor de vlahi privite ca un element istoric de mare însemnătate pentru prezenţa românilor din evul mediu în Peninsula Balcanică. Autorul înregistrează următoarele nume de vlahi terminate în *-ul* şi în *-ula*: *Bogdul, Bratula, Mikul, Něgul, Radkula, Radul, Rajul, Ursul*[4].

În afară de aceste nume, antroponimia sârbă conţine şi următoarele nume masculine ce conţin formantul *-ul*[5]: *Bojkul*, *Branul*, *Brašul*, *Dajčul*, *Danul*, *Dančul*[6], *Dinul*, *Dobrul*, *Pavul*, *Prvul*[7], *Savul*, *Stankul, Vančul*, *Živul*. Numele citate sunt în general formate de la hipocoristice sârbeşti tradiţionale sau calendaristice: *Bojkul* <

Akademija Znanosti i Umjietnosti, Zagreb, 1973, p. 541; „sufixul" *-ul* a fost remarcat încă din 1886 şi de T. Maretić, care îl priveşte tot ca pe un împrumut din limba română, *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba*, în „Rad", Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, vol. 82, Zagreb, 1886, p. 127.

[1] Grković, *op. cit.*, p. 108, 120, 130, 140, 177.

[2] Id., *ibid*., p. 96.

[3] *Op.cit.*, p. 179.

[4] *Op.cit.*, p. 161-163.

[5] Milica Grković, *Rečnik ličnih imena kod Srba*, Belgrad, Vuk Karadžić, 1977, p. 41, 45, 46, 72, 73, 76, 79, 153, 160175, 186, 49, 93.

[6] Este prezent şi în supranumele *Dančulovska* porodica, Gămulescu*, Influenţe…*, 243.

[7] Prezent şi în numele de familie *Prvulovići, Prvulovci*, *ibid.*, p. 246.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

Bojko < *Boja* < *Borislav*; *Brašul* < *Braša* < *Bratislav*, *Bratomir*; *Danul* < *Dane* < *Danilo*; *Pavul* < *Pava* < *Pavle*.

Numele din inventarul sârbesc ce conţin formantul *-ul* şi care există în aceeaşi formă şi în română pot fi considerate corespondentele celor româneşti[1]. Din numele vechi de tipul *Radul*, *Vladul* este posibil să fi avut loc o detaşare a formantului *-ul* care în limba sârbă a devenit sufix şi a dus mai departe la formarea unor derivate secundare de tipul celor prezentate mai sus: *Bojkul*, *Brašul* ş.a.

În limba sârbă există o serie de antroponime derivate ce conţin tema *Bun-* considerată a fi de origine română inclusiv în cazul numelui bitematic *Bunislav*[2]. Dintre acestea menţionăm următoarele nume: *Bun*, *Bunilo*, *Bunilović*, *Buniša*, *Bunoje*, *Bunović*. În documnetele medievale *Bun*, *Bunilo*[3] apar ca nume de vlahi, de aceea nu excludem posibilitatea ca ultimul să fie o variantă sârbizată a românescului *Bunilă.* Prezenţa sufixelor slave în cadrul numelor cu temă de origine română la o epocă foarte veche arată puternica influenţă sârbească asupra sistemului nominal vlah. Având în vedere forma şi originea sufixelor, antroponimele au fost cel mai probabil create de populaţia slavă.

Stabilirea subiectului denominator pe baza elementelor structurale are o importanţă deosebită în onomastică, deoarece ne oferă informaţii preţioase în legătură cu vechimea contactelor lingvistice sârbo-române şi a influenţelor reciproce exercitate la nivel antroponimic.

Bibliografie

Bogdan, Ioan, *Un hrisov al regelui sârbesc Stefan Milutin*, în *Scrieri alese*, ediţie îngrijită, studiu introductiv şi note de G. Mihăilă, Bucureşti, Ed. Academiei, 1968, p. 159-164

Constantinescu, N.A, *Dicţionar onomastic românesc*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1963

Daničić, Đuro, *Rječnik iz književnih starina srpskih I-III*, Belgrad, Državna Štamparija, 1863-1864

Dragomir, Silviu, *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în evul mediu*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1959

Enciclopedia Limbii Române, Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", coord.Marius Sala, Bucureşti, Ed. Univers Enciclopedic, 2001

Feneşan, Costin, Documente medievale bănăţene (1440-1653), Timişoara, Ed. Facla, 1981

Flora, Radu, *Relaţiile sârbo-române. Noi Contribuţii (metodologice, istorice, culturale, lingvistice)*, Pančevo, Ed. Libertatea, 1968

[1] *Ibid.*, p. 240.
[2] Grković, *Rečnik ličnih*…, p. 48.
[3] Antroponimele *Bun, Bunilo* sunt atestate de Đuro Daničić în *Rječnik iz književnih starina srpskih I*, Belgrad, Državna Štamparija, 1863, p. 88.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)

Graur, Alexandru, *Nume de persoane*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică, 1965

Gămulescu, Dorin, *Influenţe româneşti în limbile slave de sud. I. Sârbocroata*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983

Grković, Milica, *Imena u dečanskim hrisovuljama*, Novi Sad, 1983

Grković, Milica, *Rečnik imena banjskog, dečanskog i prizrenskog vlastelinstva u XIV veku*, Belgrad, Narodna Knjiga, 1986

Grković, Milica, *Rečnik ličnih imena kod Srba*, Belgrad, Vuk Karadžić, 1977

Hasdeu, B.P., *Resturile unei cărţi de donaţiune de la annul 1348, emanata de imperatul serbesc Dušan şi relativă la starea socială a românilor de peste Dunar*e, „Arhiva istorică", III, 1867, p. 85-196

Ilčev, Stefan, *Rečnik na ličnite i familni imena u Bălgarite*, Bălgarska akademija na naukite, Sofia, 1969

Ionescu, Christian, *Dicţionar onomastic românesc*, f.l., Ed. Elion, 2001

Iordan, Iorgu, *Dicţionar al numelor de familie româneşti*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983

Maretić, Tomo, *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba*, „Rad", Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, vol. 81, p. 81-146, vol. 82, p. 69-154, Zagreb, 1886

Mihăilă, G., *Dicţionar al limbii române vechi (sfârşitul sec. X – începutul sec. XV*I), Bucureşti, Ed. Enciclopedică Română, 1974

Oros, M., *Despre raportul dintre numele propriu şi subiectul denominator*, *Studii de onomastică*, V, Cluj, 1990

Pascu, G., *Sufixele româneşti*, Bucureşti, 1916

Paşca, Ştefan, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului*, Bucureşti, 1936

Pătruţ, I., *Onomastică românească*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980

Pătruţ, I., *Studii de limbă română şi slavistică*, Cluj, Ed. Dacia, 1974

Petrovici, Emil, *Studii de dialectologie şi toponimie*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1970

Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-IV, Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umjietnosti, Zagreb, 1971-1974

Abrevieri

DRH B II, III, IV, XI, XXI *Documenta Romaniae Historica B. Ţara Românească,* Bucureşti, vol. II (1501-1525), 1972; vol. III (1526-1535), 1975; vol. IV (1536-1550), 1981; vol. XI (1593 – 1600), 1975; vol. XXI (1626 – 1627), 1965.

BDD-A24128 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.81 (2026-10-10 22:57:59 UTC)